

Socialdepartementet
Enheten för folkhälsa och sjukvård

s.remissvar@regeringskansliet.se
s.fs@regeringskansliet.se

Stockholm 2021-12-20

REMISSYTTRANDE;

Promemorian Vaccinationsbevis på serveringsställen och i andra verksamheter, smittskyddsåtgärder i långväga kollektivtrafik och förlängning av begränsnings- och serveringsförfordningarna (Ert diarienummer S2021/07875)

Visita är bransch- och arbetsgivarorganisation för den svenska besöksnäringen. Visita samlar drygt 5 600 medlemsföretag med över 8 100 arbetsställen, huvudsakligen hotell, restauranger, caféer, nöjesrestauranger, cateringföretag, konferensanläggningar, spa, campingföretag, vandrarhem, skidanläggningar, nöjes- och djurparker, turistbyråer, museer samt turist- och eventföretag. Visita tecknar branschens kollektivavtal och är en medlemsorganisation i Svenskt Näringsliv. Som branschorganisation hjälper Visita företagen att växa och utvecklas och är besöksnäringens företrädare i politiska frågor.

Visita har tagit del av rubricerad promemoria och får härmed inkomma med följande.

YTTRANDE

De föreslagna ändringarna

I promemorian föreslås en möjlighet att använda vaccinationsbevis som smittskyddsåtgärd i verksamheter där risken för trängsel och smittspridning är särskilt stor, för det fall att det epidemiologiska läget i Sverige försämras och begränsningar är nödvändiga att återinföra. Förslagen innebär att serveringsställen, platser för fritids- och kulturverksamhet, handelsplatser och platser för privata sammankomster ska ges möjligheten att använda sig av vaccinationsbevis, enskilt eller i kombination med andra smittskyddsåtgärder. Vidare föreslås att samma regelverk som för övriga verksamheter även ska gälla för allmänna sammankomster och offentliga tillställningar samt för mässor.

Barn under 18 år och personer som på grund av medicinska skäl inte bör vaccinera sig omfattas inte av förslagen.

Det föreslås också ett återinförande av krav på smittskyddsåtgärder inom viss långväga kollektivtrafik och en möjlighet att använda vaccinationsbevis även där.

Eftersom förslagen i promemorian utgör ett underlag i syfte att ha beredskap för det fall det epidemiologiska läget är sådant att vaccinationsbevis behöver användas som en smittskyddsåtgärd föreslås inte något datum för ikraftträdande av förslagen. Förslagen kan enligt promemorian komma att införas vid olika tidpunkter för olika verksamheter beroende på smittläget och smittspridningens utveckling.

Det föreslås också en anpassning av förordningen (2020:527) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen till de förslag om ändringar i lagen (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen som föreslagits i lagrådsremissen. Fortsatt beredskap genom förlängd giltighet av covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen (S2021/07427).

Slutligen föreslås att förordningen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen och förordningen (2021:8) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 ska förlängas till utgången av maj 2022. Förslagen i denna del förutsätter att det tas fram en efterföljande proposition till lagrådsremissen och att riksdagen därefter beslutar att godta regeringens förslag.

Visitats synpunkter på förslagen

Vaccinationsbevis på serveringsställen och i andra verksamheter

Förslagets innebörd

Sedan den 1 december 2021 finns det i Sverige en möjlighet att använda vaccinationsbevis vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. Regleringen innebär bl.a. att om samtliga deltagare vid inpassage till en allmän sammankomst eller offentlig tillställning uppvisar EU:s digitala covidbevis som visar att de har vaccinerats med det totala antalet doser vaccin mot sjukdomen covid-19 minst två veckor före sammankomsten eller tillställningen, gäller inte de deltagarbegränsningar som annars skulle gälla för arrangemanget. Personer under 18 år liksom personer som av medicinska skäl inte bör vaccinera sig mot covid-19 behöver inte visa vaccinationsbevis. Syftet med att införa bestämmelser om vaccinationsbevis i dessa sammanhang var att begränsa smittspridning samtidigt som allmänna sammankomster och offentliga tillställningar kan fortsätta att hållas utan långtgående deltagarbegränsningar.

Av Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2021:87) följer att en anordnare av en allmän sammankomst eller offentlig tillställning inomhus ska vidta ytterligare smittskyddsåtgärder utöver de som framgår av begränsningsförordningen. För ett arrangemang med fler än 100 deltagare där vaccinationsbevis inte används tillåts endast sittande deltagare, begränsad storlek på sällskap och sällskapen ska placeras åtskilda. Det är alltså inte möjligt att t.ex. anordna dans eller att ha stående publik på en konsert eller ett idrottsevenemang för fler än 100 deltagare inomhus om anordnaren väljer att inte använda vaccinationsbevis. I samma föreskrifter finns även allmänna råd om hur trängsel kan undvikas på marknader, vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar, fritids- och kulturarrangemang och handelsplatser. Dessa gäller både inomhus och utomhus.

I nu aktuell promemoria föreslås att det bör finnas en beredskap för regeringen att kunna införa en möjlighet att använda vaccinationsbevis som en smittskyddsåtgärd i fler verksamheter än vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar.

Förslagen i promemorian innebär bl.a. att Folkhälsomyndighetens nuvarande möjlighet att meddela föreskrifter om smittskyddsåtgärder vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar, platser för fritids- och kulturverksamhet, handelsplatser, platser för privata sammankomster och smittskyddsåtgärder på serveringsställen ska omfatta även föreskrifter om smittskyddsåtgärder i form av vaccinationsbevis. De närmare förutsättningarna för användandet av vaccinationsbevis ska enligt förslaget regleras i förordning.

I promemorian anges att vaccinationsbevis endast bör få användas för att möjliggöra lättnader från andra restriktioner samt att de bör kunna kombineras med andra smittskyddsåtgärder. Bedömningen av om vaccinationsbevis är en lämplig smittskyddsåtgärd för att möjliggöra lättnader från restriktioner bör enligt förslaget göras av Folkhälsomyndigheten i samband med att myndigheten beslutar föreskrifter om begränsningar.

Vaccinering ska styrkas med vaccinationsbeviset i EU:s digitala covidbevis, i likhet med nuvarande reglering om vaccinationsbevis vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. Endast vaccinationsbevis som visar att personen har vaccinerats med det totala antalet doser vaccin mot sjukdomen covid-19 minst två veckor före deltagandet eller besöket ska kunna användas. Kravet på att visa upp ett vaccinationsbevis ska inte gälla för personer under 18 år eller för personer som av medicinska skäl inte bör vaccinera sig mot sjukdomen covid-19. Med medicinska skäl avses i likhet med nuvarande reglering kontraindikationer mot vaccinering mot sjukdomen covid-19. Därutöver ska med medicinska skäl avses en sådan allvarlig reaktion på tidigare vaccinering mot sjukdomen covid-19 som förhindrar ytterligare

vaccination. Om smittläget kräver det och om det med hänsyn till vaccinationstäckningen är lämpligt, föreslås att kravet på att visa upp ett vaccinationsbevis bör sänkas till 16 år.

I likhet med nuvarande reglering om vaccinationsbevis vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar föreslås att anordnaren eller verksamhetsutövaren vid inpassage ska verifiera vaccinationsbevisets äkthet och förvissa sig om att personen har vaccinerats med det totala antalet doser vaccin mot sjukdomen covid-19 minst två veckor före deltagandet, besöket eller resan samt att vaccinationsbeviset har utfärdats till den som visar upp det. Anordnaren ska okulärt granska såväl vaccinationsbeviset som deltagarens legitimation eller någon annan identitetshandling för att förvissa sig om att det är deltagarens vaccinationsbevis. Anordnaren eller verksamhetsutövaren ska även förvissa sig om att personer som inte kan visa upp ett vaccinationsbevis omfattas av ett undantag och därmed inte behöver visa upp ett vaccinationsbevis. Den som kontrollerar ett vaccinationsbevis behöver även kontrollera eventuella intyg utfärdade av en läkare eller en annan handling utfärdad av hälso- och sjukvårdspersonal i vilket det intygas att personen avråds från att vaccineras på grund av medicinska skäl. Kontrollanten behöver också verifiera att personen inte omfattas av undantaget om ålder, t.ex. genom kontroll av legitimation eller annan identitetshandling.

Enligt förslaget krävs alltså att kontroll av vaccinationsbevis sker vid inpassage. I promemorian anges att detta innebär att en verksamhetsutövare som väljer att använda sig av vaccinationsbevis tillfälligt kan behöva bygga om lokaler eller liknande för att skapa en inpassage där kontrollen kan ske.

I promemorian föreslås en möjlighet att använda vaccinationsbevis på serveringsställen. Om Folkhälsomyndigheten har meddelat föreskrifter om smittskyddsåtgärder i form av vaccinationsbevis för serveringsställen ska verksamhetsutövaren få bestämma om vaccinationsbevis ska användas i verksamheten. Den som driver serveringsstället ska enligt förslaget inte få kräva uppvisande av vaccinationsbevis vid köp av mat för avhämtning. Det senare motiveras i promemorian med att besökare som avhämtar mat eller dryck från ett serveringsställe behöver endast uppehålla sig på serveringsstället under en begränsad tid.

I likhet med nuvarande reglering föreslås att det ska finnas en möjlighet att använda vaccinationsbevis för allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. Detta ska gälla även för mässor. Bestämmelsen i begränsningsförordningen om att krav på deltagarbegränsningar inte gäller om vaccinationsbevis används föreslås tas bort och i stället ska Folkhälsomyndigheten få föreskriva om att undantag får göras från myndighetens föreskrifter i fall deltagarna uppvisar vaccinationsbevis. I likhet med nuvarande reglering ska, om Folkhälsomyndigheten har meddelat föreskrifter om

smittskyddsåtgärder i form av vaccinationsbevis för allmänna sammankomster och offentliga tillställningar, verksamhetsutövaren får bestämma om vaccinationsbevis ska användas i verksamheten eller inte.

Det föreslås också en möjlighet att använda vaccinationsbevis på platser för fritids- och kulturverksamhet, exempelvis gym- och sportanläggningar, badhus, bibliotek, museer, djurparker och campingplatser. Om Folkhälsomyndigheten har meddelat föreskrifter om smittskyddsåtgärder i form av vaccinationsbevis för sådan fritids- eller kulturverksamhet ska verksamhetsutövaren få bestämma om vaccinationsbevis ska användas i verksamheten.

Vidare föreslås att det ska införas en möjlighet att använda vaccinationsbevis på handelsplatser samt för privata sammankomster. Om Folkhälsomyndigheten har meddelat föreskrifter om smittskyddsåtgärder i form av vaccinationsbevis för handelsplatser eller privata sammankomster ska verksamhetsutövaren få bestämma om vaccinationsbevis ska användas i verksamheten.

Visitans synpunkter

Visita vill först och främst framhålla vikten av att inga restriktioner som begränsar företagets möjligheter att bedriva sina verksamheter införs om det inte är absolut nödvändigt. Vidare måste införda restriktioner upphävas så snart de inte längre är nödvändiga.

Visita välkomnar införandet av möjligheten för serveringsställen och andra verksamheter att använda vaccinationsbevis som förstahandsalternativ till andra, mer långtgående begränsningar. Däremot anser Visita att det finns anledning att ifrågasätta lämpligheten i att lägga ansvaret på bedömningen av huruvida vaccinationsbevis ska krävas på företagen/verksamheterna. Ett kanske mer naturligt och lämpligt alternativ som bör övervägas är att staten/myndigheterna i stället tar ansvaret för bedömningen av när och i vilka verksamheter vaccinationsbevis ska användas.

Företagen i besöksnäringen – restauranger, hotell, konferensanläggningar, nöjesparker, nattklubbar, skidanläggningar och campingplatser med mera – har drabbats oerhört hårt till följd av coronapandemin och de restriktioner som infördes i samband med denna. Det är därför av största vikt att liknande restriktioner inte införs ännu en gång, då detta skulle slå väldigt hårt mot jobb och företag. Det behövs ett system för kontroll av vaccinationsbevis som vid behov kan tas i bruk för den händelse att spridningen av covid-19 i samhället ökar på ett sådant sätt att restriktioner återigen övervägs. Att kontrollera gästers vaccinationsbevis istället för att införa exempelvis begränsningar av verksamhetens öppettider och/eller begränsningar i antal besökare skulle kraftigt minska skadan för verksamheterna, och därmed för jobb och företag,

jämfört med återinförandet av nämnda restriktioner. Detta samtidigt som smittspridningen begränsas.

För det fall vaccinationsbevis skulle bedömas behöva användas är det viktigt att det finns ändamålsenliga och snabba ekonomiska stödsystem som aktiveras samtidigt, då intäkterna för de berörda företagen med all säkerhet kommer att påverkas negativt.

Det är av stor vikt att besökare som köper mat för avhämtning på sätt som föreslås i promemorian inte omfattas av krav på vaccinationsbevis.

Visita ifrågasätter starkt förslaget att kontroll av vaccinationsbevis på bl.a. serveringsställen måste ske i samband med inpassage. Det bör i stället vara tillräckligt att kontrollen sker exempelvis när gästerna satt sig ned vid bordet, på samma sätt som i andra länder där vaccinationsbevis tillämpas.

Att verksamheter ska tvingas till ombyggnad och liknande för att skapa en inpassage framstår som helt orimligt och är inte acceptabelt. Det ska också observeras att det finns en risk för att utrymningsvägar äventyras om inpassager m.m. byggs om, vilket kan vara riskabelt ur brandsäkerhetssynpunkt.

Det är av stor vikt att även utomeuropeiska vaccinationsbevis – exempelvis från USA – kan tillämpas och verifieras inom ramen för systemet. Detta gör sig starkt gällande i flera typer av verksamheter och inte minst på serveringsställen på hotell där internationella gäster förekommer.

Förlängning av begränsningsförordningen och serveringsförordningen

I promemorian föreslås att förordningen (2021:8) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 och förordningen (2020:527) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen ska fortsätta att gälla till utgången av maj 2022.

Visita anser att en eventuell förlängning av förordningarna bör ske med en betydligt kortare tid än den i promemorian föreslagna.

Förändringar i serveringsförordningen

Det föreslår att förordningen (2020:527) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen ska anpassas till de ändringar som föreslås i serveringslagen.

I förordningen ska det enligt förslaget uppställas krav på den som driver ett serveringsställe att vidta smittskyddsåtgärder genom att

1. begränsa antalet besökare i lokaler och inom tillhörande områden utomhus som besökare har tillträde till på ett sätt som är säkert ur smittskyddssynpunkt,
2. utforma lokaler och tillhörande områden utomhus som besökare har tillträde till på ett sådant sätt att trängsel undviks och att besökare kan hålla ett från smittskyddssynpunkt säkert avstånd från varandra, och
3. se till att in- och utpassage till lokaler och tillhörande områden utomhus kan ske på ett sådant sätt att trängsel undviks.

Folkhälsomyndigheten ska få meddela

1. ytterligare föreskrifter om kraven på smittskyddsåtgärder,
2. föreskrifter om begränsning av öppettider, och
3. föreskrifter om andra åtgärder för att förhindra smittspridning.

Det ska också införas en upplysningsbestämmelse om att det i lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen finns bestämmelser om allmänna förutsättningar för smittskyddsåtgärder med stöd av lagen.

Visita har inga synpunkter på förslagen, men regleringen måste avskaffas så snart den inte längre anses vara nödvändig.

Behovet av stödåtgärder

Det föreligger ett mycket stort och akut behov av att förlänga och utöka olika statliga stödåtgärder för företagen i besöksnäringen, för att stötta dem igenom krisen och rädda arbetstillfällena. Om ytterligare begränsningar av verksamheter sker framöver kommer det att ytterligare drabba dessa enormt hårt och omedelbart. Det är då också ofrånkomligt att de redan drabbade företagen i än högre grad kommer att behöva ännu mer omfattande, förbättrat och förlängt ekonomiskt stöd.

De stödåtgärder som hittills har införts har i många fall inte nått ut till företagen på ett tillfredsställande sätt. Sverige står inför en reell risk för kraftigt ökande arbetslöshet, inte minst bland unga och utlandsfödda, mot bakgrund av hur restriktionerna slagit mot besöksnäringen. För att undvika detta behövs akuta stödåtgärder som kommer på plats direkt och kan motverka ett ökande antal konkurser och rädda arbetstillfällena.

Jonas Siljhammar
VD

Stefan Lundin
Chefsjurist